

Zuid-Afrika maakt zich op voor het WK voetbal in 2010. Niet alleen de spelers en supporters dromen van successen. Ook de Zuid-Afrikanen zelf hopen een graantje mee te pikken. Correspondent Elles van Gelder doet verslag van de WK-koorts.

Thulani Ngcobo bladert door het glanzend blauwe Guinness Book of Records. "Kijk, het record is het bijhouden van twintig wedstrijden tijdens een WK. Dat ga ik gemakkelijk overtreffen." De 29-jarige Ngcobo wil de grootste voetbalfan ooit zijn tijdens een wereldkampioenschap. Hij gaat

Elles trapt af met...

voetbalgek Thulani Ngcobo

38 wedstrijden bekijken, inclusief de openingswedstrijd, alle kwart- en halve finales en de eindstrijd. Dit betekent dat hij 17.000 kilometer gaat afleggen tussen de negen speelsteden. De kaarten, vliegtickets en accommodatie heeft hij gewonnen met een quiz over het WK, georganiseerd door een groot mobiel telefoonnetwerk. Hij moest vragen beantwoorden over de geschiedenis van het toernooi en de topscoorders. "Als ik deze wedstrijd niet had gewonnen, had ik het nooit kunnen betalen", ver-

telt hij. "Ik heb het niet heel breed. Toen mijn beide ouders zeven jaar geleden overleden, moest ik mijn studie opzeggen en een baan zoeken om voor mijn jongere broertje te zorgen." Ngcobo herinnert zich nog de kleine zwart-wit tv waarop hij in een township bij Pretoria zijn eerste wedstrijden zag. Ngcobo wil zijn held Didier Drogba (Ivoorkust) zien spelen tegen Brazilië. En hij verheugt zich op het spel van Lionel Messi (Argentinië). Ook het Zuid-Afrikaanse nationale team, waar weinig van wordt verwacht, blijft hij steunen. "Als

fan moet je wel vertrouwen hebben. Als wij ze in de steek laten, dan wordt het zeker niets." Van de 38 wedstrijden kijkt hij het meest uit naar het allereerste fluitsignaal van de openingswedstrijd van Zuid-Afrika tegen Mexico. Want dat wordt het begin van zijn uitputtende voetbalmarathon.

Volg Ngcobo via www.lastfanstanding.co.za of www.twitter.com/Ngcobo2010
ELLES VAN GELDER

Beeld: Elles van Gelder

Het geheim van de Afrikaanse schoonheid

Vroeger werd het gebruikt als cement, maar tegenwoordig zit het ook in peperdure gezichtscremes. De West-Afrikaanse karitéboter is met een opmars bezig. De notenboter maakt vrouwen niet alleen mooier maar ook onafhankelijker.

Beeld: Susan van Kesteren

Meer dan driehonderd vertegenwoordigers van vrouwencoöperaties, handelaren en zeepfabrikanten uit diverse landen kwamen vorige maand op de conferentie Karité Mondial af. In de Malinese hoofdstad Bamako spraken ze over het verbeteren van de kwaliteit en de marketing van de notenboter. In Afrika ligt de productie van karitéboter helemaal

in vrouwenhanden. Toch wordt het meeste geld verdiend door de mannelijke opkopers en exporteurs, die steeds meer een vinger in de pap proberen te krijgen. De notenproductes zijn zelfs naar de president gestapt om te eisen dat karité een vrouwenzaak blijft. Volgens SNV-adviseur Samba Diallo is het vooral belangrijk dat de vrouwen coöperaties vormen. "Samen kunnen ze een betere prijs afspreken. De karité-noot geeft de producenten economische zelfstandigheid en daardoor meer rechten in huis. Ze kunnen hun man makkelijker verbieden een tweede of derde echtgenote te trouwen, en ze kunnen bepalen dat hun dochters naar school moeten." ESTHER BAKKER

Minder vis door dammen

Meer dan honderd dammen zijn er gepland in de Braziliaanse Amazone. Milieuorganisaties waarschuwen voor ernstige schade aan het milieu. Duizenden rivierbewoners zien hun middelen van bestaan bedreigd.

Vlakbij de stad Porto Velho, midden in de Amazone, wordt op de Madeira-river de Santo Antônio-dam gebouwd. Om een waterbasin voor de dam te creëren worden stukken bos weggehakt of onder water gezet. "We merken nu al dat we daardoor minder vis vangen", zegt Aurélio Tenharim. Hij maakt deel uit van de indianenstam Tenharim, die langs de Madeirarivier leeft. "De dam jaagt niet alleen ons weg, maar ook de dieren in het gebied waar wij van afhankelijk zijn. Hoe moeten we nog jagen, vissen of voedsel verbouwen als ons land overstroomd en ontbost wordt? De regering doodt ons in stilte. Zonder wapens, zodat niemand in de wereld het hoort." Begin februari gaf IBAMA, de uitvoerende tak van het Braziliaanse ministerie van milieu, een vergunning af voor de bouw van de Belo Monte-dam, in het oosten van de Amazone. Individuele IBAMA-medewerkers uitten echter hun bezorgdheid over de enorme impact op het milieu en de gevolgen van het aantal migranten dat naar de regio zal trekken voor werk. De Braziliaanse regering wilde niets weten van hun kritiek. Drie maanden voor de toestemming werden twee medewerkers van IBAMA ontslagen.

THOMAS MINNAARD

Thomas Minnaard reisde naar Brazilië met het programma Beyond (y)our World van lokaalmondiaal, dat jonge journalisten kennis laat maken met mondiale thema's. www.beyondyourworld.nl

IN DE HOUDGREEP

Met het oog op de aanstaande verkiezingen houdt de overheid in Ethiopië stevig grip op de samenleving. Maatschappelijke organisaties worden kort gehouden door middel van de zogenaamde 'ngo-wet.' Om daaraan te ontsnappen wringen hulpverleners zich in allerlei bochten.

"Misschien worden we afgeluisterd", zegt een buitenlandse hulpverlener, actief in de Ethiopische binnenlanden. Ze weigert de ngo-wet over de telefoon te bespreken en wil anoniem blijven. Het is tekenend voor de paranoïde sfeer in Ethiopië. Als een havik hangt de Ethiopische overheid boven haar donoren, waarvan ze tegelijkertijd zo afhankelijk is. "De overheid heeft absolute controle," zegt Mesfin Aman, een politiek vluchteling uit Ethiopië. In december vorig jaar is hij ter dood veroordeeld omdat hij betrokken zou zijn geweest bij een coupoging. "Het lijkt alsof we teruggaan naar het communisme."

Buitenspel

Net als burgers en de media behoren ook lokale en internationale hulporganisaties in het gelid te lopen. Bemoeienis met 'binnenlandse politiek' wordt niet geduld, want politiek is 'ons' terrein, aldus de Ethiopische regering. Nu de ngo-wet van kracht is geworden, hebben alle lokale hulporganisaties zich opnieuw moeten registreren. Wie meer dan 10 procent van zijn financiering uit het buitenland ontvangt, wordt buitenspel gezet als internationale organisatie. Ongeveer tweeduizend organisaties zijn op die manier hun lokale status kwijtgeraakt. Alles wat met mensenrechten, emancipatie en het creëren van bewustzijn te maken heeft, ligt gevoelig

en wordt streng gecontroleerd. Dat leidt soms tot ridicule situaties. Zo kan het gebeuren dat er in een dorp toiletten mogen worden gebouwd, maar dat het niet is toegestaan de lokale bevolking met een training te leren hoe daarmee om te gaan.

Dubbele standaard

Volgens een anonieme hulpverlener valt met enig kunst- en vliegwerk, bijvoorbeeld door herdefiniëren van doelstellingen, onder het juk van de overheid uit te komen. Zo heet hulpverlening in gebieden waar ruzie dreigt te ontstaan om water niet langer 'conflict-preventie', maar 'resource management'. Jan Abbink, onderzoeker aan het Afrika-Studiecentrum, denkt niet dat het omzeilen van de regels een oplossing is. "Het leidt tot schijnheiligheid, en een dubbele standaard", zegt hij. "Met de ngo-wet heeft Ethiopië een instrument voor repressie in handen. Het is ongepast om dan een oogje dicht te knijpen."

Dictatoriaal

Ethiopië is afhankelijk van internationale donaties. Bij goedkeuring van de ngo-wet stelde de internationale gemeenschap zich kritisch op. Sommigen bestempelden de restrictieve maatregel als 'dictatoriaal', maar sancties bleven uit. Abbink vindt dat hulporganisaties de autoriteiten moeten blijven aanspreken op hun gedrag, dat in strijd is met de Ethiopische grondwet waarin democratie en mensenrechten zijn vastgelegd. De hulporganisaties spreken de verwachting uit dat de ferme grip na de parlementsverkiezingen eind mei zal verslappen. Abbink denkt dat het tegenovergestelde het geval is: "Ethiopië glijdt af in de richting van een autoritaire staat." LUC VAN KEMENADE

Beeld: Petrus Wiggins

Aandeel Afrika

Journalist en Afrika-kenner Roeland Muskens wordt durfkapitalist. Hij investeert in een Ugandees bedrijf. Voor IS doet hij verslag van zijn mede-eigenaarschap.

Toekomstige winst

In april bloeien de jaarverslagen. De economiepagina's staan vol met groeicijfers, rendementen en natuurlijk de bijbehorende dividenden.

Inmiddels is het (ruim) een jaar geleden dat ik 1000 euro investeerde in Ripples, de waterfabriek in Kampala. Hoe staat het met mijn investering? Heb ik het afgelopen jaar winst gemaakt?

Ook Ripples heeft de jaarcijfers gereed, laat Andrew Lugambi weten. Ripples verkocht afgelopen jaar 330.905 dozen met 24 flessen water van 600 ml. Een groei van maar liefst 43 procent. De omzet steeg van 781.742 tot 1.091.271 dollar! We hebben ook flink geïnvesteerd afgelopen jaar: er is een nieuwe productielijn bijgekomen voor de 1,5 liter flessen, we hebben een nieuwe bottelmachine, er is een nieuwe put geslagen om de aanvoer van water te garanderen en we hebben een extra compressor aangeschaft. Ripples heeft nu 79 mensen in dienst (was 65). Heldere cijfers. Behoorlijke groei. En hoeveel is mijn aandeel daarmee waard geworden? Andrew mailt: mijn 1000 euro is gegroeid naar 1.123 euro in absolute termen. En in reële termen zou mijn investering nu maar liefst 1.333 euro waard zijn. Absoluut? Reëel? Het verschil zit 'm in de waarde van de merknaam van Ripples, legt Andrew uit, en in de verwachting van toekomstige winst. Nog maar even vasthouden dus, dat Aandeel Afrika.

P.S.

Weet u nog dat ik in 1998 voor 1000 euro het zogenaamde Afrika Certificaat kocht bij de ABN Amro? En dat de waarde van dit aandeel een jaar later nog maar 475 euro waard was? En dat ik toen aankondigde dat ik het aandeel weigerde te verkopen? Het afgelopen jaar zijn er spectaculaire ontwikkelingen geweest. Ten eerste zit ik niet meer bij de Bank. Met de verkoop van ABN-Amro is mijn aandelenpakket verhuisd naar de Royal Bank of Scotland, the Bank. Die Schotten doen het veel beter: het afgelopen jaar is de waarde van mijn aandeel gestegen van 475 naar 740, een stijging van zo'n 55 procent. Dat zijn pas Afrikaanse toestanden! ROELAND MUSKENS

HAITI WEDEROPBOUW

Handel floreert in vluchtelingenkamp

Ruim vier maanden na de aardbeving leven nog altijd veel Haïtianen in geïmproviseerde tentenkampen. Talitha Stam, geboren Haïtiaanse en studente culturele antropologie aan de Universiteit Utrecht, doet haar afstudeeronderzoek in een van deze kampen, genaamd Dadadou.

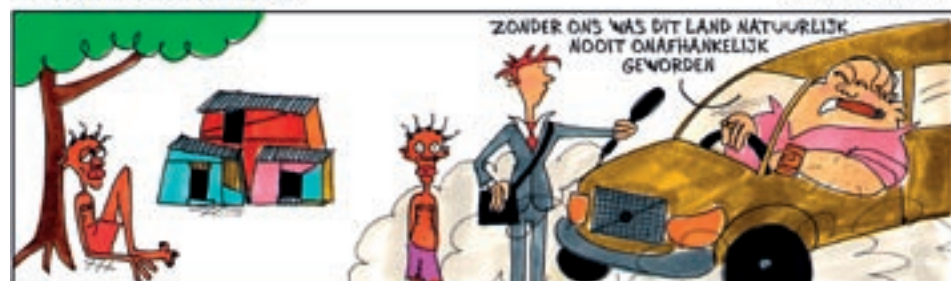
Beeld: Talitha Stam

Dadadou was een bekend sportcentrum in de buurt. Nu staan de sportvelden vol met tenten waar ruim tienduizend mensen bivakkeren. Er is hier van alles beschikbaar, zo ook internet, ontdekke ik tijdens een van mijn eerste dagen. Karl (36) biedt internet aan op een klein tafeltje met daarop heel veel stekkerdozen en diverse telefoonadapters, een internetmodem en een oude laptop. Hij verdient hier ongeveer tussen de 15 en 20 Amerikaanse dollars per dag mee. Het is, naar eigen zeggen, het bestlopende bedrijfje in het kamp. Naast hem zit Wislande, een mooie jonge vrouw, van 21 jaar met haar handeltje van slippers, koekjes en sigaretten. Zij heeft haar man verloren tijdens de aardbeving. Elke dag zit ze hier van 7 uur 's morgens tot 8 uur 's avonds, maar ze verdient

per dag nog geen twee Amerikaanse dollars. Wislande heeft geld geleend om haar winkeltje te beginnen, maar voorlopig heeft ze nog te weinig inkomsten om haar schuld af te lossen. Ze laat me haar tijdelijke onderkomen zien. Met haar moeder en drie jongere zusjes bivakkeert ze in een tent gemaakt van op stokken gespannen gekleurde beddenlakens. Binnen liggen een matras en wat koffers en servies. Ook al leeft hier iedereen dicht op elkaar, uiteindelijk zorgt iedereen voor zichzelf, vertelt Wislande. "De eerste week zagen we nog hulporganisaties het kamp binnen komen. Ze plaatsten toiletten, een watertank en namen voedsel mee. Maar nu, een paar maanden na de aardbeving, moeten we het zelf maar zien te redden."

TALITHA STAM

WERELDBURGERS

CAMBODJAMENSEN

LEF!

Wie: Somaly Mam
Wat: directeur Somaly Mam Foundation
Waarom: bevrijdde vierduizend kinderen uit bordelen
Waar: Cambodja
Somaly Mam was een van de gasten tijdens het Amnesty International programma van het Movies that Matter filmfestival.

Beeld: Jeroen van Elk

"Toen ik een jaar of twaalf was, ben ik aan een bordeel verkocht. Ik vind het nog altijd moeilijk om over die periode te praten. Na mijn ontsnapping besloot ik mij voor lotgenoten in te zetten. Op dit moment worden alleen al in Cambodja nog dertigduizend kinderen gedwongen om in bordelen te werken. Maar het probleem bestaat wereldwijd. De omstandigheden van deze kinderen zijn verschrikkelijk. Als zij niet genoeg klanten bedienen, worden ze geslagen. Ze krijgen slecht te eten en geen medicijnen als ze ziek zijn. Sommige kinderen zijn nog maar vier jaar oud. Vanwege aids zijn maagden heel populair. Met mijn medewerkers probeer ik zo veel mogelijk kinderen te bevrijden. Een kind kan in vijf minuten bevrijd worden maar heeft jaren hulp nodig. Kinderen komen totaal gebroken in een van mijn opvangcentra aan. Ze worden verworpen door de maatschappij. Wij proberen ze weer zelfvertrouwen te geven, en hen een vak te leren. Verder proberen wij ouders voor te lichten om te voorkomen dat nog meer kinderen worden verkocht of ontvoerd. Wij vertellen ze dat hun kind niet, zoals hen vaak voorgespiegeld is, een baan als huishoudelijke hulp krijgt, maar gedwongen wordt in de prostitutie te werken. Kinderhandel is big business. We moeten het opnemen tegen de georganiseerde misdaad. Wat mij kracht geeft om door te gaan? Als ik zie dat de kinderen weer kunnen lachen, weer naar school gaan. Alle hulp van iedereen is nodig. De bevrijde kinderen hebben een opleiding en een baan nodig. Volgend jaar gaan een paar meisjes die ik heb opgevangen naar Colorado om rechten te studeren. Kan Nederland niet een paar van deze meisjes uitnodigen om te komen studeren?"

PIETERNEL GRUPPEN

AFRIKA CONFLICT

Rebellencultuur

Socialisatie van kindsoldaten krijgt in wetenschappelijk onderzoek veel te weinig aandacht, stelt onderzoekster Lotte Vermeij in haar masterscriptie. Dus reist zij zelf door Afrika om het proces waarbij kinderen de 'normen en culturele kenmerken' van de rebellen groep overnemen, grondig te bestuderen.

In het Verzetsleger van de Heer, de rebellen groep uit Noord-Uganda, worden kinderen gedwongen een dorpsgenoot of familielid te vermoorden als ze net zijn gerekruteerd. Hierdoor wordt het nog moeilijker om de rebellen beweging te verlaten, aldus Vermeij die vorige maand haar masteronderzoek afrondde: "Uit verhalen van voormalige kindsoldaten blijkt dat socialisatie-strategieën als het kaalscheren of intensieve militaire ontgroeningskampen heel bewust worden toegepast. In Uganda speelt spiritualiteit daarbij een grote rol. In Sierra Leone en Liberia zijn het drugs en alcohol die een band moeten scheppen."

Pas als je weet hoe de periode in het rebellenleger verliep, kun je de kinderen beter helpen bij hun reïntegratie, aldus Vermeij. Daarom praat zij in elk land uitvoerig met 65 ex-kindsoldaten, jongens en meisjes. Vermeij

bevindt zich op dit moment weer in Afrika, waar ze maandenlang promotieonderzoek doet in Angola, Burundi, Rwanda, Mozambique, Sudan en Somalië. "Sommige kinderen zijn al zo jong ontvoerd dat ze nauwelijks herinneringen hebben aan de tijd ervoor en nog geen normen en waarden hebben aangeleerd. Zij moeten alles opnieuw leren. Dat je moet werken voor je geld. Zij zijn gewend om alles te nemen."

Zes maanden om deze kinderen te reïntegreren, zoals er nu meestal voor wordt uitgetrokken, is volgens Vermeij dan ook veel te kort. "Deze ex-kindsoldaten moeten die aangeleerde normen uit het rebellenleger weer kwijtraken en een plaats in de gemeenschap krijgen, bijvoorbeeld door samen met hun dorpsgenoten op het land te werken. Dat kost tijd."

www.lottevermeij.com

PIETERNEL GRUPPEN

Beeld: Loesek van Gungten

Musasa, Burundi. Een groep zangers en dansers luidt de feestelijke opening in van een ilot, een verzameling slaap- en kantoorgebouwen voor een bataljon van het Burundese leger. De stapelbedden staan in het gelid, in de gloednieuwe keukens stoven bonen in een pan. "Onze soldaten slapen en eten hier goed. Daardoor kunnen ze beter functioneren", vertelt kolonel Claver Nduwayo. "Het is belangrijk dat ze goed in vorm zijn als straks de verkiezingen van start gaan. Het enige wat nog ontbreekt, is een volleybalveld." Deze ilot is de laatste van in totaal tien opgeleverde en door Nederland gefinancierde ilots in Burundi. De bouw van de militaire barakken maakt deel uit van een groot programma dat erop gericht is de prestaties van het leger te verbeteren. Bekijk een filmpje van de opening op www.isonline.nl

Marcia

Marcia Luyten is journalist en publicist. Ze woont met man en drie kinderen in Uganda. www.marcialuyten.nl

Beeld: Maric Giesen

Bubble

Misschien was het wel de muziek in mijn auto die deze ontmoeting beladen maakte: het slot van Nick Cave en Enya's '(Don't Fear) The Reaper': Wees niet bang voor de man met de zeis. De synthesizer die steeds meer gaat klinken als een kerkorgel werd dreigende filmmuziek onder de scène waarin twaalf jonge jongens vanaf een krakkemikkige truck mijn auto in keken.

Zij tegen elkaar aan, gebiologeerd door mijn nabijheid en die van de kleine blonde achter mij - die, op zijn beurt, keek naar de mannen die hem aanstaarden.

Er gebeurde niks.

We hadden alle tijd voor elkaar. In een kruipende file kun je elkaar leren kennen.

Ze waren niet van de stad, hun verbazing was platelands. Waarheen gingen ze? Te jong voor een troep bouwvakkers. Werden ze naar de groeve gebracht om van grote stenen kiezels te slaan? (Hun truck sloeg niet linksaf.) Waren ze rekruten op weg naar de legerbasis boven op de berg?

Onze blikken hielden elkaar vast. Hun ogen verraadden fascinatie, de mijne zaten achter een grote zonnebril. Zij in de zon, wij in een luchtgekoelde cocon. Zij los in een kiepbak, wij achter gordels in een stalen kooi. Zij groezelig, ik in King Louie. Zij in motorgeonk, ik met Nick Cave.

In Afrika ben ik thuis als ik op rode aarde loop. Als ik op de grond zit of op een krukje in de schaduw van een mangoboom. Wanneer ik mensen mijn ogen laat zien. Als ik ze kan vragen waar ze vandaan komen en waar ze heen gaan. Als we samen een schaal bonen eten. Dat doe ik als ik werk.

Met mijn gezin leef ik in een bubble. De muren met scheermesjes verlaten wij in een auto waarvan de deuren vergrendelen. Thuis eten we vitello tonnato of vis tandoori (de kinderen liever Afrikaanse bonen). De jongens in de vrachtwagen leken even dichtbij. Toen bewoog er iets op de truck. Die met de onderzoekende ogen stak zijn arm uit. Een vragende, open hand.

De filmscène was weg. Nick Cave zong allang wat anders ('Weeping Song'). De betovering was verbroken. Ik liet de jongens langzaam van me wegdrijven achterop hun zwarte wolk uitlaatgas.